

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการที่มีความต้องการ การสนับสนุนทางการเงิน และการบริหารจัดการความเสี่ยงในหนี้ของตนเอง ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม สถาบันการเงินในฐานะเจ้าของเงินทุนจะทำหน้าที่เป็นคนกลางในการจัดสรรเงินทุน เพื่อให้ผู้มีความรู้ความสามารถและมองเห็น โอกาสทางเศรษฐกิจนำไปใช้ประกอบกิจการ โดยผู้ประกอบการตกลงว่าจะชำระคืนเงินและให้ผลตอบแทนในรูปแบบของ ดอกเบี้ย ซึ่งสถาบันการเงินมักจะวางเงื่อนไขให้ผู้ขอสินเชื่อ นำหลักทรัพย์ต่าง ๆ มาเป็น หลักประกันประกอบการกู้ยืมเงิน หรือการขอสินเชื่อด้วยเสมอ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ สถาบันการเงินในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่สามารถคืนเงินต้นและผลตอบแทนให้แก่สถาบันการเงินได้ ตามที่ตกลงกับสถาบันการเงินก็สามารถนำ หลักทรัพย์ดังกล่าวมาจัดสรรชำระหนี้แทนได้

โดยหลักทรัพย์ที่สถาบันการเงินได้เรียกร้องให้ผู้ขอสินเชื่อนำมาเป็น หลักประกันการชำระหนี้ประกอบการกู้ยืมเงินหรือการขอสินเชื่อมักจะอยู่ในรูปแบบ ของทรัพย์สินถาวร และเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง โดยอาศัยระบบการประกันการชำระหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีสองรูปแบบ กล่าวคือ การจำนองตาม มาตรา 702 ซึ่งเป็นการประกันการชำระหนี้ตามระบบจดทะเบียน และการจำนำตาม มาตรา 747 ซึ่งเป็นการประกันการชำระหนี้ตามระบบส่งมอบ โดยการจำนอง เป็นกรณีที่ผู้จำนองนำทรัพย์สินไปตราไว้แก่ผู้รับจำนองเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้

โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินส่วนจํานาเป็นกรณีที่ผู้จํานาส่งมอบสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้รับจํานาเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้¹

สิทธิในเงินฝาก ถือเป็นทรัพย์สินหลักประกันประเภทหนึ่ง ที่ผู้ขอสินเชื่อมักจะนำไปเป็นประกันการชำระหนี้ และถือเป็นหลักประกันที่มั่นคงเพราะเป็นหลักประกันที่สถาบันการเงินสามารถประเมินราคาทรัพย์สินได้เป็นจำนวนที่แน่นอน และไม่ต้องกันเงินสำรองเหมือนกับการประกันการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินประเภทอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ในอดีตที่ผ่านมา สถาบันการเงินจะรับฝากเงินจากลูกค้า และออกหลักฐานการฝากเงินในรูปแบบของบัตรเงินฝาก และหากเจ้าของบัญชีเงินฝากมีความประสงค์ที่จะนำสิทธิในเงินฝากดังกล่าวเป็นประกันการชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงิน เจ้าของบัญชีเงินฝากก็จะใช้วิธีนำสิทธิในเงินฝากดังกล่าวและส่งมอบบัตรเงินฝากให้แก่สถาบันการเงิน โดยถือเป็นการจํานาสินทรัพย์อันมีตราสาร และมีผลบังคับใช้ตามมาตรา 750 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์² โดยมีแนวคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 702 อันว่าจํานอนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จํานองเอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจํานอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจํานอง ผู้รับจํานองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จํานองก่อนเจ้าหนี้สามัญพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่

เรื่องเดียวกัน, มาตรา 747 อันว่าจํานานั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จํานาส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจํานาเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้.

²เรื่องเดียวกัน, มาตรา 750 ถ้าทรัพย์สินที่จํานาเป็นสิทธิซึ่งมีตราสาร และมีได้ส่งมอบตราสารนั้นให้แก่ผู้รับจํานา ทั้งมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจํานาแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยไซ้ ท่านว่าการจํานาย่อมเป็นโมฆะ.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1474/2528³ จำเลยทำสัญญากับธนาคารผู้คัดค้านไว้ว่า จำเลยยอมมอบเงินฝากประจำของจำเลยพร้อมด้วยใบรับฝากไว้เป็นประกันการชำระหนี้ของจำเลยต่อธนาคาร ถ้าจำเลยผิดสัญญายอมให้ธนาคารผู้คัดค้านนำเงินจากบัญชีเงินฝากดังกล่าวชำระหนี้ได้ทันทีและตราใบที่ธนาคารยังไม่ได้รับชำระหนี้ จำเลยจะไม่ถอนเงินฝากและจะไม่กระทำการใดให้เป็นการเสื่อมสิทธิในหลักประกัน หนังสือสัญญา ดังกล่าวเป็นการจํานำสิทธิตามตราสารใบรับฝากเงินประจำของจำเลยเพื่อเป็นประกันหนี้ของจำเลยที่มีต่อธนาคารผู้คัดค้านตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 และมาตรา 750 ธนาคารผู้คัดค้านเป็นผู้รับจํานำสิทธิตามตราสารนั้น จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกันซึ่งมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 95 และมาตรา 110 วรรคสาม

แต่ในเวลาต่อมา ศาลฎีกาก็ได้วินิจฉัยกลับแนวคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้น โดยวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 450/2536⁴ ดังนี้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 747 ในการจํานำผู้จํานำจะต้องส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจํานำเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้แม้จำเลยจะสลักหลังจํานำใบรับฝากเงินประจำและยินยอมให้ผู้ร่อนนำเงินจำนวน 1,396,774.06 บาท ที่ฝากไว้ตามใบรับฝากเงินประจำของจำเลยเป็นประกันหนี้ที่ค้างชำระต่อผู้ร่อน แต่เงินฝากประจำจำนวนดังกล่าวที่จำเลยฝากไว้กับผู้ร่อนนั้น ย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร่อนมาตั้งแต่มีการฝากเงินแล้ว จำเลยผู้ฝากคงมีเพียงสิทธิที่จะถอนเงินที่ฝากไปได้และผู้ร่อน คงมีหน้าที่ต้องคืนเงินให้ครบจำนวนที่ขอถอนเท่านั้นจึงมิใช่การส่งมอบสังหาริมทรัพย์ของจำเลยให้แก่ผู้ร่อนตามลักษณะจํานำแต่อย่างใดผู้ร่อนจึงหาสิทธิเหนือทรัพย์สิน ของจำเลยในทางจํานำหรือมีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจํานำไม่ ผู้ร่อนจึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6

³คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1474/2528.

⁴คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 450/2536.

ปัจจุบัน สถาบันการเงิน ไม่ได้ออกบัตรเงินฝากเพื่อใช้เป็นหลักฐานการรับฝากเงินให้แก่ลูกค้า เป็นการทั่วไป และได้ออกสมุดเงินฝากให้แก่ลูกค้าเพื่อใช้เป็นหลักฐานการรับฝากเงินแทน แต่ธนาคาร ก็ยังคงรับสิทธิในเงินฝากดังกล่าวเป็นประกันการชำระหนี้ โดยวิธีการรับจํานาสีทธิในการเบิกถอนเงินในบัญชีเงินฝาก และรับมอบสมุดเงินฝากจากลูกค้าอยู่เช่นเดิม และศาลฎีกาได้วินิจฉัย ก็ยังคงวินิจฉัยว่าสิทธิในการถอนเงินจากบัญชีเงินฝากในสถาบันการเงิน ไม่อาจจํานาให้แก่กันได้และไม่ถือว่าธนาคารเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 9722/2539⁵ โดยสภาพแล้วสิทธิการถอนเงินจากบัญชีย่อมไม่อาจส่งมอบแก่กันได้โดยสิทธิซึ่งมีตราสาร ความตกลงดังกล่าวจึงไม่เป็นการจํานาเงินฝากตาม ป.พ.พ. มาตรา 747 และการที่มอบใบรับเงินฝากให้ยึดถือ ก็ไม่ใช่เป็นการจํานาสีทธิซึ่งมีตราสารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 750

คำพิพากษาฎีกาที่ 1063/2540⁶ แม้สัญญาจํานาจะมีข้อความว่า “จํานาสีทธิที่จะถอนเงินจากบัญชีเงินฝากนี้ไว้กับธนาคารเพื่อเป็นประกันหนี้” ก็ตาม ลักษณะดังกล่าวก็ทำให้เป็นการจํานาสีทธิซึ่งมีตราสารดังที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 750 บัญญัติไว้ไม่ ทั้งนี้เพราะสมุดเงินฝากเป็นเพียงเอกสารหลักฐานแสดงถึงการรับฝากและถอนเงินที่ผู้รับฝากให้ผู้ฝากยึดถือไว้ จึงเป็นเอกสารธรรมดาที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานแห่งสิทธิทั่วไปมิใช่สิทธิซึ่งมีตราสารที่ไ้แทนสิทธิหรือทรัพย์สินซึ่งเป็นเอกสารที่สร้างขึ้นตามแบบพิธีในกฎหมาย และโอนกันได้ด้วยวิธีการของตราสาร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 694/2544⁷ เงินฝากตามบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์ที่จำเลยฝากไว้กับผู้ร้องนั้น ย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องมาตั้งแต่มีการฝากเงินแล้ว จำเลยผู้ฝากคงมีเพียงสิทธิที่จะถอนเงินที่ฝากไปได้และผู้ร้องมีหน้าที่ต้องคืนเงินที่ขอถอนเท่านั้น จึงมิใช่การส่งมอบสังหาริมทรัพย์ของจำเลยให้แก่ผู้ร้องตามลักษณะจํานาแต่อย่างใด กรณีมิใช่จํานาเงินฝาก ส่วนสมุดคู่ฝากออมทรัพย์ที่จำเลยมอบไว้แก่ผู้ร้องก็เป็นเพียงการตกลงมอบสิทธิที่จะได้รับเงินฝากคืนให้ไว้แก่โจทก์เพื่อประกันหนี้

⁵คำพิพากษาฎีกาที่ 9722/2539.

⁶คำพิพากษาฎีกาที่ 1063/2540.

⁷คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 694/2544.

ของผู้ถูกรายทั้งสิทธิดังกล่าวก็เป็นสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่างอันจะส่งมอบแก่กันได้ โดยเฉพาะไม่ใช่สิทธิซึ่งมีตราสารตามกฎหมาย จึงไม่เป็นการจำนำสิทธิซึ่งมีตราสารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 750 ดังนั้นเมื่อฟังไม่ได้ว่าจำเลยจำนำเงินฝากหรือจำนำสิทธิซึ่งมีตราสารไว้แก่ผู้ร้องผู้ร้องจะอ้างบุริมสิทธิจำนำมาบังคับเหนือทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 287 ไม่ได้ ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้เพิกถอนการอายัดเงินฝาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3293/2545⁸ เงินฝากของลูกหนี้ที่ฝากไว้กับธนาคารผู้ร้องย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องตั้งแต่ที่มีการฝากเงิน ลูกหนี้มีสิทธิที่จะถอนเงินที่ฝากไปได้ ผู้ร้องคงมีหน้าที่ต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 672 การส่งมอบสมุดเงินฝากจึงมิใช่เป็นการส่งมอบเงินฝากซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ สมุดเงินฝากเป็นเพียงหลักฐานการรับฝากและถอนเงินที่ผู้รับฝากออกให้แก่ผู้ฝากยืมถือไว้เพื่อสะดวกในการฝากและถอนเงินในบัญชีของผู้ฝาก สมุดเงินฝากจึงไม่อยู่ในลักษณะของสิทธิซึ่งมีตราสารข้อตกลงที่ลูกหนี้มอบสมุดเงินฝากให้ผู้ร้องยืมถือไว้เป็นประกันหนี้ต่อผู้ร้องจึงมิใช่เป็นการจำนำสิทธิซึ่งมีตราสารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 750 ผู้ร้องจึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ

จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงทำให้เห็นว่าสมุดบัญชีเงินฝากเป็นเพียงเอกสารที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานแห่งสิทธิทั่วไป มิใช่ตราสารที่ใช้แทนสิทธิหรือทรัพย์สินซึ่งเป็นเอกสารที่สร้างขึ้นตามแบบพิธีในกฎหมายและโอนกันได้ด้วยวิธีการของตราสาร ธนาคารจึงไม่สามารถรับจำนำเงินฝากโดยถือเป็นการจำนำสิทธิอันมีตราสารตามมาตรา 750⁹ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้

สถาบันการเงิน จึงจำเป็นต้องอาศัยสิทธิตามสัญญา โดยการกำหนดข้อห้ามมิให้ลูกค้าเบิกถอนเงินในบัญชีในสัญญาจำนำสิทธิในเงินฝาก และบังคับชำระหนี้

⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3293/2545.

⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 750 ถ้าทรัพย์สินที่จำนำเป็นสิทธิซึ่งมีตราสาร และมีได้ส่งมอบตราสารนั้นให้แก่ผู้รับจำนำ ทั้งมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้น ด้วยไซ้รู้ ท่านว่าการจำนำย่อมเป็นโมฆะ.

โดยการใช้สิทธิในการหักกลบลบหนี้ ในฐานะเจ้าหนี้ตามสัญญาสินเชื่อ และลูกหนี้ตามสัญญาฝากเงิน เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

แม้ว่าจะมีสถาบันการเงินบางแห่งหลีกเลี่ยงข้อกฎหมาย และไม่ได้รับสิทธิในเงินฝากเป็นประกันการชำระหนี้โดยวิธีการรับจำนำดังกล่าวข้างต้น แต่ใช้วิธีการทำสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 303¹⁰ เพื่อให้ สถาบันการเงินเป็นเจ้าของสิทธิในบัญชีเงินฝาก แทนแต่แท้ที่จริงแล้ว สถาบันการเงินหาใช่เจ้าของบัญชีเงินฝากที่แท้จริงไม่ การโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าว เป็นเพียงการโอนสิทธิเพื่อเป็นประกันหนี้และสถาบันการเงินก็จะถอนเงินฝากเมื่อลูกค้าผิดนัดชำระหนี้เท่านั้น ดังนั้น หากมีกรณีที่ถูกคำรายนดังกล่าวมีภัยที่ค้างชำระต่อกรมสรรพากร กรมสรรพากรก็สามารถเข้าอายัดบัญชีเงินฝากดังกล่าวได้ซึ่งเป็นเหตุทำให้สถาบันการเงินต้องเสียสิทธิในหลักประกัน และอาจทำให้สถาบันการเงินต้องมีการหนี้สูญเพิ่มมากขึ้นอีก

สถาบันการเงิน จึงไม่สามารถดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการรับสิทธิในเงินฝากเป็นประกันการชำระหนี้ ในฐานะเจ้าหนี้มีหลักประกัน นอกจากการอาศัยข้อตกลงในสัญญาเป็นสำคัญ ซึ่งสถาบันการเงิน มักจะกำหนดข้อห้ามมิให้เจ้าของบัญชีเงินฝาก เบิกถอนหรือ จำหน่าย จ่าย โอน หรืออาจกำหนดข้อห้ามมิให้เจ้าของบัญชีเงินฝากนำสิทธิ ในเงินฝากที่ได้ไปเป็นประกันการชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงินไปเป็นประกันหนี้ให้แก่บุคคลภายนอก และกำหนดว่า หากเจ้าของบัญชีเงินฝาก ผิดข้อตกลง จะถือเป็นเหตุผิดนัดชำระหนี้ รวมทั้ง กำหนดข้อตกลงให้สถาบันการเงินสามารถใช้สิทธิหักกลบลบหนี้เพื่อบังคับชำระหนี้จากสิทธิในเงินฝากที่นำไปเป็นประกันการชำระหนี้ตามหลักทฤษฎีในเรื่องเสรีภาพในการแสดงเจตนา (Autonomy of Will)

อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงต่าง ๆ ที่สถาบันการเงิน ได้ทำไว้กับ เจ้าของบัญชีเงินฝากนั้น เป็นเพียงบุคคลสิทธิ และหาได้ทำให้สถาบันการเงินมีสถานะเป็นเจ้าที่จะได้รับ

¹⁰ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 303 สิทธิเรียกร้องนั้นท่านว่าจะพึงโอนกันได้ เว้นไว้แต่สภาพแห่งสิทธินั้นเองจะไม่เปิดช่องให้โอนกันได้ ความที่กล่าวมานี้ย่อมไม่ใช่บังคับ หากคู่กรณีได้แสดงเจตนาเป็น อย่างอื่นการแสดงเจตนาเช่นว่านี้ ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ บุคคลภายนอกผู้กระทำการ โดยสุจริต.

ชำระหนี้จากการบังคับหลักประกันประเภทสิทธิในเงินฝาก ก่อนเจ้าหนี้รายอื่นไม่
สถาบันการเงินยังคงมีสถานะเป็นเพียงเจ้าหนี้สามัญที่จะต้องบังคับชำระหนี้เอาจาก
กองทรัพย์สินของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 214¹¹ เท่านั้น
จึงมีปัญหาให้ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้

ประการแรก ในกรณีที่ สถาบันการเงินได้รับสิทธิในเงินฝากเป็นประกัน
การชำระหนี้ และได้กำหนดข้อห้ามมิให้เจ้าของบัญชีเงินฝาก เบิกถอน หรือ จำหน่าย
จ่าย โอน หรือ นำสิทธิในเงินฝากที่ได้ไปเป็นประกันการชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงิน
ไปเป็นประกันหนี้ให้แก่บุคคลภายนอก หรือในกรณีที่ เจ้าของบัญชีเงินฝากโอนสิทธิ
เรียกร้องในบัญชีเงินฝากโดยมีเงื่อนไขว่า การโอนสิทธิดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้เมื่อ
ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ และเจ้าของบัญชีเงินฝาก จงใจฉ้อฉล โดยการโอนสิทธิเรียกร้อง
ในบัญชีเงินฝากดังกล่าว ไปเป็นประกันการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้รายอื่น และเจ้าหนี้ที่
ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝาก ได้บอกกล่าวการโอนสิทธิมายังสถาบันการเงิน
ดังกล่าว สถาบันการเงินซึ่งอยู่ในฐานะลูกหนี้แห่งสิทธิ สามารถปฏิเสธไม่ชำระหนี้ให้แก่
เจ้าหนี้รายดังกล่าว และ สถาบันการเงินผู้รับโอนสิทธิในภายหลังจะสามารถรับชำระหนี้
จากสิทธิในเงินฝากดังกล่าว ได้หรือไม่

ประการที่สอง การฝากเงินในระบบสถาบันการเงิน ผู้ฝากเงิน ย่อมได้รับดอกเบี้ย
เป็นผลตอบแทน ดังนั้น หาก เจ้าของบัญชีเงินฝาก ได้นำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกัน
การชำระหนี้และมีจำนวนเงินฝากที่เพียงพอต่อการบังคับชำระหนี้แล้ว สถาบันการเงิน
จะกำหนดข้อห้ามมิให้เจ้าของบัญชีเงินฝากเบิกถอนเงินฝากในส่วนที่เป็นดอกเบี้ย
ได้หรือไม่

ประการที่สาม การทำข้อตกลงให้สถาบันการเงินสามารถใช้สิทธิหักกลบลบหนี้
เพื่อบังคับชำระหนี้จากบัญชีเงินฝากที่นำมาไปเป็นประกันการชำระหนี้ ข้อตกลง

¹¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 214 ภายได้บังคับบทบัญญัติแห่ง-
มาตรา 733 เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของผู้ประกอบกิจการ
จนสิ้นเชิง รวม ทั้งเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกค้างชำระแก่ผู้ประกอบ-
กิจการด้วย.

ดังกล่าวจะมีผลผูกพันเมื่อใด หากเจ้าของบัญชีเงินฝาก เสียชีวิต หรือในกรณีที่ เจ้าของบัญชีเงินฝากเป็นนิติบุคคล และมีเหตุให้ต้องเลิกนิติบุคคล หรือ เจ้าของบัญชีเงินฝากถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องคดีล้มละลาย และถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ก่อนหนี้ถึงกำหนดชำระ สถาบันการเงิน จะสามารถใช้สิทธิหักกลบลบหนี้ ได้หรือไม่ หรือ ในกรณีที่ เจ้าของบัญชีเงินฝากได้นำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันสินเชื่อประเภทเงินทุนหมุนเวียน เช่น หนี้เงินกู้เบิกเกินบัญชี สถาบันการเงิน จะมีสิทธิหักกลบลบหนี้เมื่อใด เนื่องจาก สินเชื่อดังกล่าว ถือเป็น หนี้ที่ไม่มีกำหนดเวลาชำระ

จากปัญหาที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงเห็นควรทำการศึกษาถึงการทำข้อตกลงเกี่ยวกับการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้ ว่าเป็นข้อตกลงที่เป็นธรรม และขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี หรือไม่ และศึกษาถึงปัญหาของเจ้าของบัญชีเงินฝาก และเจ้าหนี้ ในการบังคับให้ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว รวมทั้ง แนวทางในการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ลูกหนี้สามารถนำสิทธิในเงินฝากในอนาคตไปเป็นประกันการชำระหนี้ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมระบบหลักประกันที่ใช้ในการสร้างความเชื่อมั่นต่อการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตราในประเทศ และส่งเสริมระบบเศรษฐกิจของชาติ และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performance Loan) ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินและสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้

2.2 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายตามกฎหมายไทย และประมวลกฎหมายพาณิชย์มาตรา 9 (Uniform Commercial Code (UCC) Article 9) ของประเทศสหรัฐอเมริกาและกฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับหลักประกันของคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNCITRAL Legislative Guide on Secured Transactions) ในการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้

2.3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้

2.4 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้

3. สมมติฐานของการศึกษา

เนื่องจากการจำนำสิทธิในเงินฝากโดยการส่งมอบสมุดเงินฝากไม่ถือเป็นการจำนำสิทธิซึ่งมีตราสารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการทำสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องในเงินฝากเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ก็ยังไม่มียกเว้นว่าเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้จึงไม่ทำให้เจ้าหนี้ที่รับสิทธิในเงินฝากเป็นประกันการชำระหนี้มีสิทธิเหนือสิทธิในเงินฝากดังกล่าวดีกว่าเจ้าหนี้รายอื่น กฎหมายประกันหนี้ด้วยทรัพย์สินตามกฎหมายไทยในปัจจุบันจึงยังมีข้อจำกัดในการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อรองรับการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4. ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ และการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้ในปัจจุบัน และสิทธิตามสัญญาของเจ้าของบัญชีเงินฝาก และเจ้าหนี้ รวมทั้งแนวทางในการบังคับชำระหนี้จากสิทธิในเงินฝากโดยการหักกลบลบหนี้พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันในอนาคต และศึกษากฎหมายประมวลกฎหมายพาณิชย์มาตรา 9 (Uniform Commercial Code (UCC) Article 9) ของประเทศสหรัฐอเมริกาและกฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับหลักประกันของคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNCITRAL Legislative Guide on Secured Transactions) เพื่อหา

แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายตามแนวทางที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งในที่นี้จะศึกษาเฉพาะกรณีการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นการการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินเท่านั้น

5. วิธีการดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำการศึกษาโดยวิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยศึกษาจากคำรากฎหมาย บทความวารสารกฎหมาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ คำพิพากษาของศาล ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และสถาบันการเงิน และการค้นคว้าข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนข้อโต้แย้งกฎหมายเพื่อจะทำการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายและหาเหตุผลมาสนับสนุนข้อเสนอแนะต่อสภาพปัญหา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินและสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้

6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายตามกฎหมายไทยและประมวลกฎหมายพาณิชย์มาตรา 9 ของประเทศสหรัฐอเมริกาและกฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับหลักประกันของคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNCITRAL Legislative Guide on Secured Transactions) ในการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้

6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายในการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้

6.4 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนำสิทธิในเงินฝากไปเป็นประกันการชำระหนี้